

Organisaatioiden vastuullisuuden suunnittelu

PIKAOPAS

SHOW YOUR
SUSTAINABILITY

Julistus ei enää riitä.
Nyt tarvitaan näyttöjä.

Johdanto

Vastuu ja vastuullisuus painavat nyt yrityksissä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tästä pitävät huolta niin omistajat ja rahoittajat kuin muutkin yrityksen sidosryhmät, joista henkilöstä ja asiakkaat tärkeimpinä.

Sidosryhmien paineen lisäksi useat direktiivit, lait ja standardit (CSRD, ESRS, CSDD, SFDR ja EU-taksonomia) edellyttävät jatkossa seikkaperäisempää ja kattavampaa vastuullisuustyötä yrityksiltä ja organisaatioilta. Vastuullisuusraportointi tilinpäätöksen yhteydessä on jatkossa arkea. Tätä vaaditaan jo vuodesta 2023 lähtien suurilta yrityksiltä.

Mitä isot edellä sitä pienet perässä, sillä näyttöjä vastuullisesta toiminnasta pitää olla koko toimitusketjusta. Ketju on niin vahva kuin sen heikoin lenkki myös vastuullisuudessa.

Sisällys

Johdanto	3
Vastuullisuus	5
Yritysvastuu	7
Vastuullisuusohjelman vaiheet	8
Vastuullisuuden olennaisten asioiden tunnistaminen	9
Vastuullisuustavoitteet ja mittarit	11
Viesti ja osallista ihmiset vastuullisuusohjelmaan	15
Vastuullisuusraportointi	16
Tavoitteet ja jatkuva parannus	17
Yhteystiedot	20

Tämän teoksen luojat ja julkaisijat eivät voi taata teoksessa olevien tietojen täydellisyyttä ja soveltuvuutta yksittäisiin tilanteisiin eivätkä vastaa mistään välittömästä tai välillisestä vahingosta, joka aiheutuu teoksen tietojen käytöstä. Pyydämme, että lukija on yksittäisissä ongelmatilanteissa yhteydessä asiantuntijaan. Copyright © Ceriffi Oy

Vastuullisuus

Enää ei riitä julistus toiminnan vastuullisuudesta. Pitää myös osoittaa, todentaa ja raportoida tai muuten kriittinen kuulijakunta voi kokea työn vain vastuullisuuspesuksi. Tavoitteiden rinnalle kaivataankin siis konkreettisia tuloksia ja näyttöjä, joita ovat mittarit ja muut asiallisesti toteutetut laadulliset selvitykset vastuullisesta toiminnasta.

Tavoitteet, mittarit ja selvitykset yhdistämällä luodaan tehokas ja vaikuttava vastuullisuusohjelma, jonka tuloksista on helppo raportoida ja viestiä. Kattava vastuullisuusohjelma tuo yrityksen johdolle myös hyvät johtamisen työvälineet strategioiden toteuttamiseen - aseta tavoitteet eri näkökulmille ja tarjoa henkilöstölle keinot, joilla tavoitteet saavutetaan.

Yritysvastuu jaetaan yleisesti kolmeen osa-alueeseen:

Environmental

Social

Governance

Näistä osa-alueista puhutaan myös kestävyystermein; ympäristö, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Rahoitussektorilla vastuullisuuden osa-alueista käytetään yleisesti lyhennettä **ESG** (Environmental, Social, Governance).

Vastuullisuutta yrityksissä ja organisaatiossa ajavat

Direktiivit ja globaalit ohjeet

CSRD Corporate Sustainability Reporting Directive

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0189&from=FI>

DNSH Do no significant harm

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN> ESG

Environmental, Social, Governance

<https://www.unpri.org/private-debt/an-overview-of-responsible-investment/4058.article>

EU Euroopan Unioni

https://european-union.europa.eu/index_fi GRI Global Reporting Initiative

<https://www.globalreporting.org/standards/> NFRD Non-Financial Reporting Directive

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=EN>)

Whistleblower –direktiivi

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1937&from=en> SFRD (tiedonantovelvoiteasetus, ”SFDR”)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2088&from=EN> EU taksomia

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>

Yritysvastuu

Yritysvastuussa tarkastellaan yritystoiminnan vaikutuksia ja mahdollisia riskejä ympäristöön, ihmisiin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Yritysvastuu kuuluukin yritysten riskienhallintaan. Yritysvastuun lähtökohta on vähentää tai poistaa jo olemassa olevat yritystoiminnan negatiiviset vaikutukset ja estää ne.

Sosiaalisen ja taloudellisen vastuun osalla tavoite on poistaa ja estää kaikenlaiset negatiiviset vaikutukset (do no harm). Koska yritystoiminta aiheuttaa aina väistämättä jonkinlaisia negatiivisia ympäristövaikutuksia, ympäristövastuun alueella tavoite on minimoida negatiiviset vaikutukset (do no significant harm).

Yritysvastuu luo myös lukuisia liiketoimintamahdollisuuksia. Vastuullisesti toimiva yritys mm. houkuttelee parhaat työntekijät ja pitää heistä kiinni, tuo uusia asiakkaita ja luo asiakasuskollisuutta, saa markkinoilta rahaa halvemmalla sekä kiinnostaa sijoittajia.

Jatkuvasti vahvistuvat yritysten sidosryhmien yritysvastuuodotukset ja lisääntyvät lainsäädännön vaatimukset tarkoittavat sitä, että kaikenkokoisissa yrityksissä on tärkeää ymmärtää yritysvastuun merkitys yritystoiminnalle. Jos ei ymmärretä ja pyritä vastuulliseen toimintaan, yritys menettää liiketoimintamahdollisuuksia ja vähitellen myös sijaa markkinoilla.

Vastuullisuuden kannalta

Olennaisten asioiden tunnistaminen

- Vastuullisuusohjelman laadinta yrityksissä ja organisaatioissa aloitetaan asettamalla yritystoiminnan ja vastuullisuuden eri osa-alueille tavoitteita. Tavoitteiden asettaminen aloitetaan tunnistamalla toimintaan liittyvät vastuullisuuden oleelliset asiat ja näkökulmat sekä niiden merkittävyys toiminnan vastuullisuudelle.
- Olennaisia asioita pitää tunnistaa kahdesta suunnasta, jolloin tästä käytetäänkin termiä kaksoisolennaisuus:
 - a. Minkälaisia vaikutuksia ja riskejä yrityksen toiminta aiheuttaa ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan yleisesti (impact materiality)
 - b. Miten kestävyysseikat kuten köyhyys, ilmastonmuutos, luontokato yms. vaikuttavat yrityksen liiketoimintaan ja erityisesti sen arvoon (financial materiality)

Huomioitavia asioita

Olennaisten asioiden määrittämisessä, tärkeimpien vastuullisuusnäkökohtien valitsemisessa ja tavoitteiden asettamisessa vastuullisuusohjelmalle, kannattaa huomioida seuraavat vastuullisuuden periaatteet:

- Kolmijako sosiaaliseen, taloudelliseen/hallinnolliseen ja ympäristövastuuseen
- Johdon sitoutuminen
- Huolellisuusvelvoite eli Due Diligence
- Riskiperustaisuus
- Sidosryhmien osallistaminen
- Olennaisuus
- Arvoketju- eli elinkaariajattelu, kattaen myös toimittajien ja alihankkijoiden vastuullisuuden
- Jatkuva parantaminen, korjaavien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden tekeminen
- Läpinäkyvyys ja viestintä

Tavoitteet ja strategia

Vastuullisuustavoitteet on syytä viedä osaksi yrityksen strategiatyötä.

Vastuullisuusohjelma on yrityksen ylimmän johdon työkalu myös strategian toteuttamisessa.

Yleensä iso osa yrityksen strategisista tavoitteista voidaan viedä sellaisenaan vastuullisuusohjelmaan. Ja toisaalta jos strategia ja vastuullisuustyö eivät tue toisiaan, niin silloin voidaan joutua tilanteeseen, että toimintaa ei saada vastuulliseksi edes hyvälläkään vastuullisuustyöllä.

Huomioitavia asioita

Mikäli yrityksessä vain keinot ja resurssit antavat myöden, tärkeimpien sidosryhmien tunnistaminen ja osallistaminen vastuullisuuskäytäntöjen tunnistamiseen ja priorisointiin tai tulosten mittaamiseen kannattaa toteuttaa. Näin varmistetaan vastuullisuustyön ja vastuullisuusohjelman vaikuttavuus.

Tavoitteet ja mittarit

sekä muut tavat todentaa vastuullisuus

Kun yrityksessä on tunnistettu kaikki olennaiset vastuullisuusnäkökohdat, valitaan niistä ne joihin voidaan omalla toiminnalla vaikuttaa.

Näkökulmien ja tavoitteiden hallinnassa voi käyttää niiden jakamista ympäristö-, sosiaalisiin ja hallinnollisiin (ESG) ryhmiin.

Hyvä tavoite on konkreettinen, ihmiset voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen sekä se on todennettavissa helposti joko kvantitatiivisesti mittareille (esim. energiankulutus / tuotettu tuote) tai kvalitatiivisesti todennettavilla asioilla (esim. ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi toteutetut toimenpiteet).

Esimerkkejä

vastuullisuusohjelman tavoitteista ja niiden tilanteen osoittavista mittareista

Tavoite	Mittari/Todennustapa	ESG osa-alue
Taloudellisesti kestävä ja riskitön toiminta	<ul style="list-style-type: none">• Luottoluokitus• Liikevaihto• Tulos	Hallinto (G)
Tietoturvallinen toiminta ja tietoturvariskien hallinta	<ul style="list-style-type: none">• Poikkeamat ja havainnot liittyen tietoturvaan• Tietoturvaprosessien kuvaus ja toimenpiteiden dokumentointi	Hallinto (G)
Toiminta ei sisällä tai aiheuta korruptiota	<ul style="list-style-type: none">• Whistle Blower -ilmiannot• Sisäiset havainnot ja poikkeamat liittyen väärinkäytöksiin	Hallinto (G)
Vastuulliset toimittajat ja alihankkijat	<ul style="list-style-type: none">• Toimittajien vastuullisuusraportit• Toimittajaselvityksen/-arvioinnin tulokset	Hallinto (G)

Esimerkkejä

vastuullisuusohjelman tavoitteista ja niiden tilanteen osoittavista mittareista

Tavoite	Mittari/Todennustapa	ESG osa-alue
Ihmisten tasa-arvoinen kohtelu	<ul style="list-style-type: none">• Sitoutuminen yrityksen politiikoissa ja viestinnässä YK:n ja OECD:n ihmisoikeussäännöstöön• Whistle Blower -ilmiannot	Sosiaaliset näkökulmat (S)
Turvallinen työpaikka	<ul style="list-style-type: none">• Whistle Blower -ilmiannot• Läheltäpiti -tilanteet• Työtaturmat• Kehitysehdotukset	Sosiaaliset näkökulmat (S)
Aktiivinen osallistuva henkilöstö sekä muut sidosryhmät	<ul style="list-style-type: none">• Kehitysehdotusten lukumäärä• Whistle Blower -ilmiannot• Asiakaspalautteet	Sosiaaliset näkökulmat (S)

Esimerkkejä

vastuullisuusohjelman tavoitteista ja niiden tilanteen osoittavista mittareista

Tavoite	Mittari/Todennustapa	ESG osa-alue
Ilmastonmuutoksen hillintä	<ul style="list-style-type: none">Kasvihuonekaasupäästöt / tuoteEnergiatehokkuuden parantamiseen liittyvät toteutuneet toimenpiteetKehitysehdotukset liittyen päästöjen pienentämiseen tai energiatehokkuuden parantamiseen	Ympäristö (E)
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	<ul style="list-style-type: none">Ilmastonmuutokseen liittyvien riskien tunnistaminen ja toteutetut toimenpiteet riskien todennäköisyyden tai vaikutuksen pienentämiseksi	Ympäristö (E)
Vesi- ja merivarojen suojeleminen (esim. veden puhtauden suojeleminen)	<ul style="list-style-type: none">Kehitysehdotukset ja toteutetut toimenpiteet veden käytön vähentämiseksiYmpäristöpoikkeamat	Ympäristö (E)
Kiertotalouden edistäminen	<ul style="list-style-type: none">Jätteiden kierrätysasteKehitysehdotukset tuotteiden elinkaaren jatkamiseksi tai kierrätettävyyden parantamiseksi	Ympäristö (E)
Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen	<ul style="list-style-type: none">YmpäristöpoikkeamatKehitysehdotukset ja toteutetut toimenpiteet veden käytön vähentämiseksi	Ympäristö (E)
Ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen	<ul style="list-style-type: none">Jätteiden määrä / tuoteVaarallisten jätteiden määrä / tuoteYmpäristöpoikkeamat	Ympäristö (E)

Viesti ja osallista ihmiset

sekä kerro saavutetuista tuloksista

Nyt punnitaan johdon sitoutuminen vastuulliseen toimintaan. Onnistunut vastuullisuusohjelma edellyttää johdon 100 % sitoutumista. Sitoutuminen osoitetaan varaamalla riittävät resurssit vastuullisuusohjelmalle sekä ohjelmasta että saavutetuista tuloksista aktiivisesti viestimällä. Mitä laajemmin saat eri sidosryhmät osallistumaan vastuullisuusohjelman toteuttamiseen, esimerkiksi vastuullisuudesta osoittavien mittareiden tai muiden todentamistapojen toteuttamisen kautta, sitä konkreettisemmaksi vastuullisuusohjelma tulee.

Mitä reaaliaikaisempaa tietoa eri tavoitteiden tilanteesta ja tuloksista on, sitä vaikuttavampi vastuullisuusohjelma on. Näin se toimii myös johtamisen työkaluna laajemmin yrityksissä ja organisaatioissa.

Huomioitavia asioita

Hyvä vastuullisuusohjelma ja sen tehokas toteuttaminen onnistuu helposti digitaalisia järjestelmiä hyödyntämällä.

ShowYourSustainability -sovelluksen avulla laadit kattavasti vastuullisuusohjelman sekä toteutat vastuullisuusraportoinnin.

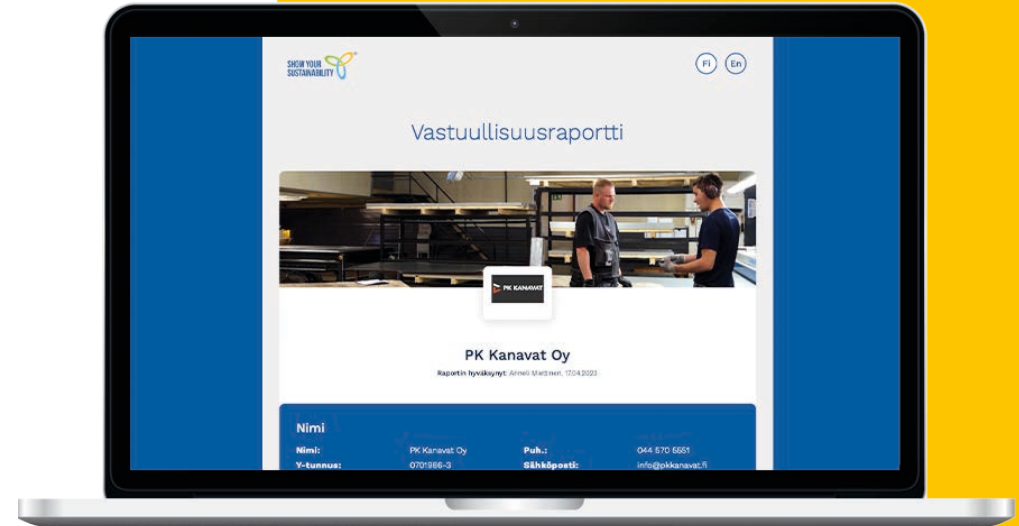
Ceriffi Check -mobiilisovellus on helppo ja nopea tapa saada henkilöstö osallistumaan vastuullisuusohjelman toteuttamiseen ja seurantaan arjessa.

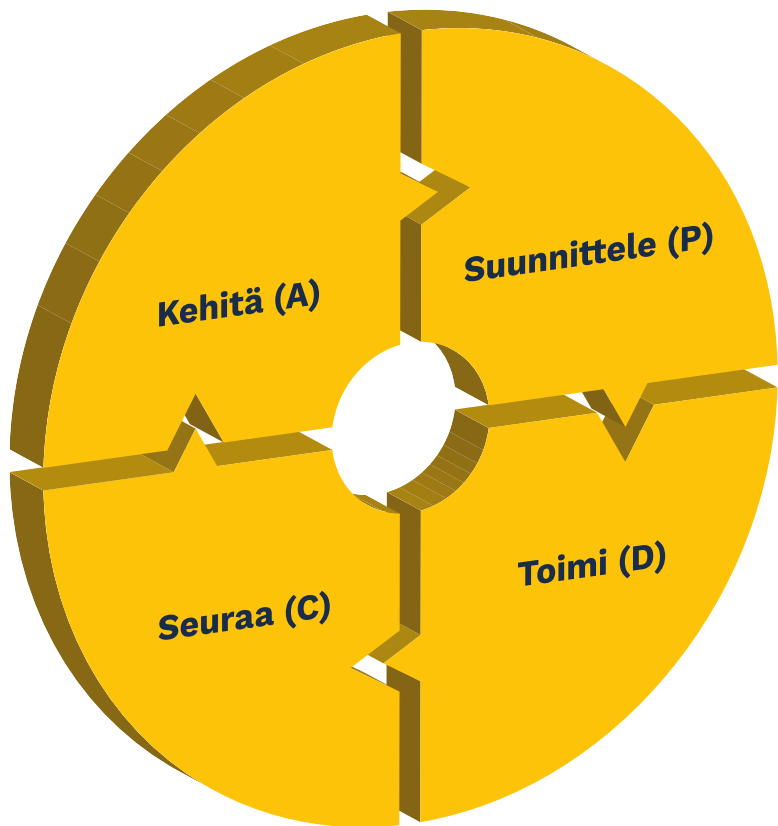
Vastuullisuusraportointi

Vastuullisuusraportoinnissa tasapainoisuus eli avoimuus on yksi kantava periaate. Tasapainoisuus raportoinnissa tarkoittaa, että raportoidaan onnistumisten rinnalla myös haasteet ja epäonnistumiset.

Hyvä vastuullisuusraportointi kattaa seuraavat osa-alueet:

- Yrityksen tai organisaation missio, liikeidea ja visio
- Yrityksen tai organisaation toimintaympäristö ja sidosryhmien odotukset
- Yrityksen arvoketju
- Olennaiset vastuullisuusnäkökohdat
- Poliitikat ja muut sitoumukset, jotka yritys on itse asettanut (esimerkiksi henkilöstöpolitiikka, toimittajapolitiikka) tai joihin se on sitoutunut (esimerkiksi YK:n ja OECD:n ihmisoikeussäännöstöön)
- Vastuullisuustavoitteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi
- Vastuullisuusmittarit, muut todentamiset sekä saavutetut tulokset
- Johdon analyysi vastuullisuustavoitteista, niiden saavuttamisesta ja tuloksista
- Vastuullisuusviestinnän toteutuminen kattaen sisäisen ja ulkoisen viestinnän

Paranna toimintaa ja vastuullisuusohjelmaa tulosten pohjalta

Päivitä vastuullisuusohjelmaa ja tavoitteita tarvittaessa.

Vaikka tavoitteet ovat vastuullisuuden osalta usein luonteeltaan hyvin pysyviä (esimerkiksi Ilmaston muutoksen hillintä), niin mittarit sekä muut todentamisen keinot ja selvitykset elävät ja kehittyvät.

Digitalisaation edistyminen mahdollistaa koko ajan laajemmat, reaaliaikaisemmat sekä osallistavammat mittarit ja todentamistavat vastuullisuustyölle.

Vastuullisuusohjelman toteuttamisessa hyvänä ohjenuorana yli ajan onkin PDCA:n noudattaminen eli **Suunnittele (P) – Toimi (D) – Seuraa (C) – Kehitä (A)**.

ShowYourSustainability

Pelkkä julistus toiminnan vastuullisuudesta ei vielä riitä. Vastuullisuuden todentamiseen tarvitaan konkreettisia näyttöjä. Niitä ovat luotettavasti toteutetut selvitykset, vastuulliset teot sekä vastuullisuustavoitteiden toteutuminen käytännössä. Vastuullisuus täytyy osoittaa, todentaa ja raportoida läpinäkyvästi, muuten vastuullisuuspuhe voidaan tulkita pelkäksi vastuullisuuspesuksi.

ShowYourSustainability – vastuullisuuden todentaminen nyt palveluna

ShowYourSustainability-sovellus tarjoaa työkalut vastuullisuusohjelman laatimiseen, henkilöstön ja muiden sidosryhmien osallistamiseen, vastuullisuusmittarien ja muiden todentamisten toteuttamiseen, tulosten viestimiseen ja raporttien koostamiseen.

Tutustu: showyoursustainability.com

Vastuullisuuden palvelumme

ShowYourSustainabilityn taustalla toimiva Ceriffi Oy tarjoaa digitaalista apua prosessien ja laadunhallinnan tehostamiseen. Autamme asiakkaitamme vastuullisen liiketoiminnan kehittämisessä

PALVELUT

- Vastuullisuusohjelman laatiminen
 - Tavoitteiden laatiminen
 - Tavoitteiden mittaaminen ja seuranta
- Vastuullisuusasioiden konsultointi
- Avainhenkilöiden koulutus
- Vastuullisuusraportointi
 - Showyoursustainability-ohjelmisto Q4/2022
- Vastuullisuusauditoinnit sidosryhmille Vastuullisuusviestinnän suunnittelu

Kumppaniverkostossamme on viestinnän ammattilaisia, jotka auttavat vastuullisuusviestinnässä.

MUUT PALVELUT

Projektipäällikkö- ja konsultointipalvelut

- Johtamisjärjestelmät
 - ISO 9001:2015 Laatu järjestelmä
 - ISO 14001:2015 Ympäristöjärjestelmä
 - ISO 45001:2018 TTT-järjestelmä
 - ISO 50001: 2018 Energiatehokkuusjärjestelmä IPR-asiat ja tuotesuojaus
- Laaturaportointi
- ELY-keskuksen kehittämispalvelut

Johtamista tukeva mobiilisovellus

- Ceriffi Check® <https://cerifficheck.com/>

Yhteystiedot

Samuli Muhonen

samuli.muhonen@ceriffi.fi

Puh. +358 50 5923958

Martti Blomberg

martti.blomberg@ceriffi.fi

Puh. +358 45 1645799

Mikko Kettunen

mikko.kettunen@ceriffi.fi

Puh. +358 45 1645778

SHOW YOUR
SUSTAINABILITY

www.showyoursustainability.com